

Heslo: Módní vlny

Autor: Kristýna Šuráňová

Móda

Móda se definuje jako právě běžný nebo dobový vkus. Vyznačuje se rozmanitostí a rozrůzněností v závislosti na podnětech (práce, dovolená, svátky, ...) a náladě. Podléhá rychlé změně, čímž se projevuje jako ideál krásy omezený na krátkou dobu. Od individuálního vkusu se liší svou všeobecností a rozšířením, od uměleckého slohu svým krátkým časovým ohraničením. Původně se móda omezovala pouze na vnější vzhled člověka, tedy na oděv, účes, kosmetiku, doplňky, atd. Později se rozšířila na celkovou nabídku zboží, což zahrnovalo design nábytku, nádobí, elektrických přístrojů a podobně. Finálně zahrnovala způsob života, chování (hobby, stolování, organizace dovolené, ...), umělecké a duchovní zájmy a také například jména dětí.¹

Móda (z franc. „mode“) je aktuálně upřednostňovaný způsob, jak se některé věci dělají nebo používají. Tento způsob použití nebo řešení není trvalý, ale v čase se mění. Změna módy tak znamená změnu způsobu užití nebo řešení. Móda a její následování je spojeno s příslušností k sociální skupině. Pokud se jedinec nepřizpůsobí běžné módě, je společností nebo skupinou penalizován, tento tlak je někdy nazýván „diktát módy“. Velmi často je výraz móda používán ve spojení s oblékáním, kde popisuje v daném období upřednostňovaný vzhled oděvů, úpravu vlasů a úpravu zevnějšku obecně. Móda, vzhled oděvu, mění se kultura, je přes zdánlivou povrchnost, jedním z nejcharakterističtějších rysů vystihujících obraz člověka a společnosti.²

Nezapadám, jen se odlišuji stejným způsobem

Úvodem textu je nutno si uvědomit, že na jeho řádcích balancuji na velmi tenkém ledu mezi oblastmi módy, módních vln, subkultury a popkultury, které se v daném tématu zcela nevyklučují. Mým cílem je poukázat na prolínání právě těchto jednotlivých hesel, coby na současný kulturně-psychologický problém.

Podle německého pedagoga Dietera Braackeho existují dva protichůdné přístupy k módě. Prvním z nich je sociální adaptace, tedy módní prezentace příslušnosti k nějaké skupině, vrstvě či trendu. Jako typický příklad tohoto sociálního chování můžeme ze současnosti uvést mimo jiné potřebu být neustále „online“ (sociální sítě jako je Facebook, mobilní připojení, ...). Za druhý způsob přijetí módy pokládá sociální diferencování a distancování, což můžeme chápat jako prezentaci individuální zvláštnosti jedince.³

V prvním z případů má móda funkci spojující, ve druhém rozlučující. Nepřehlédnutelným jevem, který navzájem prolíná tyto dva přístupy k módě, je však fakt, že diferencovat se od ostatních se postupem času snaží čím dál více jedinců podobným nebo totožným způsobem, čímž se vlastně z úmyslu *nezapadat* stává snaha *zapadnout mezi nezapadající*. Jasnou demonstraci tohoto přelomu můžeme vidět na takzvaných „hipsterech“.

Termín „hipster“ nebo také „hip“ (z angl. „bok“) prapůvodně pochází z jazzového prostředí 50. a 60. let minulého století. Novináři jím označovali skupinu bělošských fanoušků jazzu posedlou imitací životního stylu svých afroamerických vzorů.⁴

Současní *hipsteři* jsou považováni za jakousi hybridní subkulturu, která vznikla v devadesátých letech v USA. Jedná se o muže a ženy obvykle ve věku mezi 20 a 30 lety, kteří oceňují nezávislé myšlení, progresivní politiku, kreativitu a inteligenci, mimo jiné vyznačující se hudebním stylem „indie-rock“ a typickým oblékáním. *„Těmto bohémům digitálního světa 2.0 se říká hipsteři, ačkoliv oni sami toto slovo nemají moc v lásce a považují ho za urážku.“*⁴

Do České republiky se tento trend dostal v poněkud pokřivené podobě. Když jsme několik let nazpět měli možnost na ulicích velkoměst potkat první české *hipstery*, po jejich spatření si průměrný jedinec vyměnil nechápavý pohled se spolujducím nebo se pokusil nenápadně pořídit jejich snímek. Ve většině případů byla bohužel pobouřená reakce druhých jejich hlavním záměrem. Pokud se výjimečně vskutku jednalo o výraz stylu myšlení, politiky či už alespoň hudby, šlo o velmi nízké procento z nich. Jednoduchost vykolejit Čechy ze stereotypu ve svém textu rozebírá Karel Veselý: *„Většina Čechů vyznává rockovou ortodoxii knedlíkových hostií a piva a vymezovat se vůči něčemu takovému je vlastně velmi snadné. Prvními hipstery byli v devadesátých letech hudební novináři z menšinových médií okázale pohrdající masovým vkusem.“*⁵ Což ovšem zdaleka odporuje současné situaci.

Poněkud ironickým shledávám fakt, že se myšlenka „vymykat se“ jedinečností během několika uplynulých let v myslích mladých lidí paradoxně uchýtila spíše v masovém měřítku. *Hipsterismus* se z velkých měst do zbytku republiky začal šířit nikoli v souladu s ideologií původní americké subkultury snažící se „vynikat znalostí neznámého“, nýbrž jako šokující módní vlna v podobě totožně vypadajících, podvyživených mladých mužů. Jelikož se dívkám nikdy tak značného extrému dosáhnout nepodařilo, zaměřím se na naše silnější pohlaví.

Téměř okamžitě se postoj k novému trendu učebnicově rozdělil podle výše uvedené teorie Dietera Baackeho. Část mladé generace z prvopočátečního nesouhlasu v zápětí přešla k upnutým „skinny“ džínům, neudržovaným bradkám, puntíkatým košilím s motýlky, kafičku o páté a typickému sestřihu. Na stole vedle karamelového latte najednou nesměl chybět jakýkoli nekomerční výtisk Jacka Kerouaca, který ale dotýčný nikdy neotevřel, popřípadě dědečkův nefunkční Flexaret. Jedná se o čistě povrchní, módní záležitost, čehož nevyhnutelně začaly zneužívat také módní značky. Ke vzdělanosti a samozvanému hudebnímu labužnictví na dávno zapomenutých undergroundových kapelách však mají tito novodobí „*#hipstaz*“ skutečně velmi daleko.

„Hipster se tak stává dalším v řadě tzv. rebelujících konzumů.“, říká sociolog Thomas Frank.⁶

„Byli to hudební fanoušci a tvořili nějakou komunitu. Teď zestárli, jejich priority se změnila a místo nich jsou tady mladí, kteří chodí na koncert hlavně proto, aby tam ukázali svoje hadry, koupili si triko z merče a popili pivo. Hudba už je pro ně většinou jen background, důležitější je móda.“ hudební dramaturg MeetFactory Michal Brenner⁷

Kde existuje proud, tam také vzniká odpor. Ten se rozškatulkoval podle intenzity nesouhlasu od čiré nenávisti projevované na veřejnosti i prostřednictvím sociálních sítí přes prostou nelibost až po jedince, kteří zkrátka jen nemají pochopení pro skutečnost, že devíti z deseti mladých mužů nevadí na hlavách ten totožný, *hipsterský* účes. Finálně se určitým způsobem *hipsteři* stali terčem posměchu pro ostatní i jeden pro druhého.

Dle mého názoru je dnešní parodie na někdejší subkulturu groteskní. Dva metry vysokí mladíci s bradkou paradoxně vypadají, jako by své do poloviny lýtek sahající džíny nesundali od nástupu na druhý stupeň základní školy. Jejich hlavy jsou od obočí nahoru totožné a navzájem se haní termínem, kterým se v zápětí sami označují. Není však pochmurný ani tak jejich vzhled jako takový. Jen fakt, že i přese vše protiřečení nakonec všichni vypadají stejně. Kam pak spějí trendy následující?

Zdroje:

1. HENCKMANN, Wolfhart; LOTTER, Konrad. *Estetický slovník*. 1. Praha : Nakladatelství Svoboda, 1995. 126-127. 25-025-95.
  2. NAJAT, Elguebli. *Analyse sémio-linguistique de quelques vêtements de mode Esquisse dictionnaire et lexiculturelle* [online]. Université de Cergy-Pontoise, 2009 [cit. 2014-12-30].
  3. BRAACKE, Dieter. *Jugend und Mode*. Kleidung als Selbstinszenierung, 1988.
  4. VESELÝ, Karel; Vladimír 518. *Kmeny : Současné městské subkultury*. 1. Praha : Big Boss, Yinachi, 2014. 496. 978-80-903973-2-3, 978-80-904735-3-9.
  5. VESELÝ, Karel; Vladimír 518. *Kmeny : Současné městské subkultury*. 1. Praha : Big Boss, Yinachi, 2014. 499. 978-80-903973-2-3, 978-80-904735-3-9.
  6. VESELÝ, Karel, Vladimír 518. *Kmeny : Současné městské subkultury*. 1. Praha : Big Boss, Yinachi, 2014. 502. 978-80-903973-2-3, 978-80-904735-3-9.
  7. VESELÝ, Karel, Vladimír 518. *Kmeny : Současné městské subkultury*. 1. Praha : Big Boss, Yinachi, 2014. 505. 978-80-903973-2-3, 978-80-904735-3-9.
- Hipster. *Urban Dictionary* [online]. [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=hipster>